

«Η προπαγάνδα δαιμονοποίησε το βιβλίο»

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ: Νίκος Μάστορας

«Όπως τις μάγισσες τον Μεσαίωνα», λέει στα «ΝΕΑ» η εκ των συγγραφέων του βιβλίου της Ιστορίας που αποσύρθηκε, Μαρία Ρεπούση

Μαρία Ρεπούση: «Η απόσυρση του βιβλίου είναι μια αντιδημοκρατική και αυθαίρετη πράξη, η οποία αθετεί τις δεσμεύσεις της προηγούμενης υπουργού Παιδείας, αλλά και του ίδιου του Πρωθυπουργού»

Για υπόγειες κινήσεις θυλάκων μέσα στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο και στην κυβέρνηση, οι οποίοι ανέτρεψαν την ειλημμένη απόφαση για επανεκτύπωση του βιβλίου Ιστορίας της ΣΤ΄ Δημοτικού, κάνει λόγο η επικεφαλής της συγγραφικής ομάδας, κ. Μαρία Ρεπούση, μιλώντας στα «ΝΕΑ». Η κ. Ρεπούση τονίζει ότι η κ. Γιαννάκου υπερασπίστηκε τους θεσμούς, χαρακτηρίζει την απόσυρση αντιδημοκρατική πράξη που προήλθε ύστερα από την εθνικιστική προπαγάνδα και εξηγεί όλο το παρασκήνιο της «δαιμονοποίησης», όπως τονίζει, του βιβλίου. Απαντά σε όσους την κατηγορήσαν για «στοιχειωμένες» ιστορίες, όπως το κρυφό σχολειό, που πέρασαν στην ιστορική μνήμη του λαού μας τότε που ήταν απαραίτητες για την εθνική εννοποίηση, δεν ήταν κατ' ανάγκην και αληθινές. Και μιλάει για δαιμονοποίηση του βιβλίου από την εθνικιστική προπαγάνδα, όπως συνέβη με τις μάγισσες τον Μεσαίωνα.

Πώς σχολιάζετε την απόφαση της κυβέρνησης να αποσύρει το βιβλίο;

Πρόκειται για μια αντιδημοκρατική και αυθαίρετη πράξη, η οποία αθετεί τις συμβατικές υποχρεώσεις προς τη συγγραφική ομάδα, τις δεσμεύσεις της προηγούμενης υπουργού Παιδείας, αλλά και του ίδιου του Πρωθυπουργού. Αφήνει το σχολείο έκθετο στην κομματική αντιπαράθεση και νομιμοποιεί την παρέμβαση εξωεκπαιδευτικών κέντρων, όπως για παράδειγμα της Εκκλησίας ή των κομμάτων. Θέτει έτσι ένα σοβαρό πολιτικό ζήτημα για τον χαρακτήρα και τη λειτουργία της εκπαίδευσης.

Σας ξάφνιασε η απόφαση;

Ήταν αναμενόμενη. Αν διαβάσετε τις δηλώσεις του νέου υπουργού Παιδείας στις 12/09, θα αντιληφθείτε ότι δεν υπήρχε περιθώριο έκπληξης. Υφυπουργός Εξωτερικών της προηγούμενης κυβέρνησης, ο κ. Στυλιανίδης λίγες ημέρες πριν από τις εκλογές άφηνε- παρά τις δηλώσεις της κ. Γιαννάκου- ανοικτό το ενδεχόμενο να μη μοιραστεί καν το βιβλίο στα σχολεία. Αυτό το ενδεχόμενο υπογραμμίζοταν εξάλλου σε τηλεοπτικές εμφανίσεις των βουλευτών της Ν.Δ. Όταν δεν σιωπούσαν, φυσικά.

Η κ. Γιαννάκου στήριξε τελικά το βιβλίο;

Η κ. Γιαννάκου υπερασπίστηκε τους θεσμούς. Στις δηλώσεις της έλεγε ότι και εκείνη διαφωνεί σε κάποια σημεία, αλλά πίστευε πως στις Δημοκρατίες τα βιβλία διορθώνονται με βάση τις νόμιμες διαδικασίες. Υπερασπίστηκε επίσης τη συνέχεια του κράτους, γιατί όπως γνωρίζετε τα βιβλία αυτά είχαν ξεκινήσει επί διακυβέρνησης Σημίτη. Μέσα στο υπουργείο Παιδείας, όμως, όπως και στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, υπήρχαν πολλοί θύλακες που δούλευαν κατά της πολιτικής αυτής.

Τι ακριβώς εννοείτε;

Εννοώ τη διακίνηση παράνομων ερωτηματολογίων στους εκπαιδευτικούς για την απόσυρση του βιβλίου με τη σφραγίδα του υπουργείου Παιδείας, τους μηχανισμούς της διανομής προσκλήσεων στα σχολεία για τις εκδηλώσεις που έκανε το Δίκτυο 21 ή ο κ. Παπαθεμελής κατά του βιβλίου ή τις παράλληλες- και αντίθετες με τις δικές της- δηλώσεις των υφισταμένων της, όπως του κ. Καλού για παράδειγμα.

Παπαθεμελής και Δίκτυο 21 Κυρία Ρεπούση, εκτός από τον κ. Παπαθεμελή ή το Δίκτυο 21, όμως, για το βιβλίο αυτό υπήρξαν πολλές αντιδράσεις. Πώς το εξηγείτε αυτό;

Θα έλεγα ότι η εθνικιστική προπαγάνδα ήταν τελικά πιο ισχυρή και από τον λόγο της συγγραφικής ομάδας και από τη θέση των ιστορικών και εκπαιδευτικών που στάθηκαν πλάι στο βιβλίο. Έπεισαν πολύ κόσμο ότι το βιβλίο ήταν μέρος ενός γενικότερου σχεδίου, που έχει στόχο την εθνική μας ταυτότητα και την Ιστορία μας. Διέβαλλαν με κάθε τρόπο τη συγγραφική του ομάδα και εμένα προσωπικά, η οποία εκτός από παντελόνια, φορώ και φουστάνια. Το βιβλίο δαιμονοποιήθηκε. Όπως οι μάγισσες τον Μεσαίωνα. Από την άλλη μεριά, το βιβλίο δεν κατάφερε να πείσει το ευρύ κοινό για την παιδαγωγική του προσέγγιση, η οποία ήταν η μόνη που μπορούσε να υποστηρίξει τον τρόπο με τον οποίο αφηγούνταν το παρελθόν.

Τι λέτε για την επαναφορά του παλιού βιβλίου;

Το παλιό βιβλίο είναι αυτό που λέει ο τίτλος του. Ένα βιβλίο που είναι γραμμένο 20 χρόνια πριν, που είχε δοθεί με ανάθεση στη συγκεκριμένη ομάδα, που δεν είχε εξωτερικούς κριτές, που δεν αξιολογήθηκε ποτέ στη διδακτική πράξη, όπως βέβαια και κανένα άλλο βιβλίο. Το κυριότερο όλων είναι ότι είναι ένα βιβλίο γραμμένο στη βάση του προηγούμενου αναλυτικού προγράμματος. Θα είναι σαν τη μύγα μέσα στο γάλα, ανάμεσα στα νέα βιβλία. Θα πρότεινα επίσης, σε όσους με τον φακό έψαχναν εναγωνίως αστοχίες στο νέο βιβλίο, να το

κάνουν και με το παλιό. Τους διαβεβαιώνω ότι δεν θα χρειαστούν φακό. Γι' αυτό και η απόφαση του νέου υπουργού είναι πολλαπλά ανεύθυνη.

Τότε, πώς αποφάσισε το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο να το στείλει στα σχολεία;

Είναι να απορεί κανείς. Το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο αναιρεί τον εαυτό του με αυτά που κάνει. Το ίδιο όργανο που ενέκρινε το δικό μας βιβλίο τον Σεπτέμβριο του 2006, συναίνει στην απόσυρσή του τον Σεπτέμβριο του 2007 χωρίς να έχει καμιά αξιολόγηση από τους εκπαιδευτικούς, πράγμα για το οποίο είχε δεσμευθεί.

Τι έγινε τελικά με τις παρατηρήσεις της Ακαδημίας; Ποιες είναι οι διορθώσεις που πρότεινε η Ακαδημία αλλά δεν αποδέχθηκε η συγγραφική ομάδα και γιατί δεν τις αποδέχθηκε;

Όπως έχω επανειλημμένα δηλώσει, η συγγραφική ομάδα δεν ήταν εντολοδόχος κανενός ούτε αναγνώρισε ποτέ την αυθεντία της Ακαδημίας. Η Ακαδημία είναι αναρμόδια να κρίνει τα σχολικά βιβλία. Συναίνεσε να κάνει διορθώσεις στο βιβλίο στη βάση των παρατηρήσεων που η ίδια έκρινε ότι είναι συμβατές με τη φιλοσοφία του βιβλίου, την ηλικία των παιδιών και το αναλυτικό πρόγραμμα.

Η υπουργός Παιδείας και άλλοι κυβερνητικοί παράγοντες δήλωναν όμως ότι έγιναν δεκτές όλες οι παρατηρήσεις της Ακαδημίας.

Άκουγα με προσοχή όλες τις δηλώσεις. Η υπουργός Παιδείας δήλωνε ότι έγιναν όλες οι διορθώσεις που ήταν συμβατές με το αναλυτικό πρόγραμμα.

Μια τελευταία ερώτηση. Τι διδαχθήκατε από αυτήν την ιστορία της Ιστορίας; Με τη γνώση που έχετε σήμερα, θα το ξανακάνατε;

Η ιστορία αυτή στοίχισε πολλά και σε εμένα και στην υπόλοιπη συγγραφική ομάδα. Μάθαμε όμως και πολλά, διδαχθήκαμε και από τα δικά μας λάθη, εκτιμήσαμε περισσότερο τους φίλους μας και τους ανθρώπους που έχουν σταθερές αξίες και τις παλεύουν. Γιατί, το ζήτημα ξεπέρασε κατά πολύ το θέμα της σχολικής Ιστορίας. Έγινε μια πολιτιστική και συνεπώς πολιτικού χαρακτήρα αντιπαράθεση. Θα το ξανακάναμε, φυλάγοντας περισσότερο τα νώτα μας, για να προστατέψουμε με πιο αποτελεσματικό τρόπο τη δουλειά μας.

Σε τι διέφερε η παιδαγωγική προσέγγιση του βιβλίου της Ιστορίας από τις προηγούμενες;

Συνοπτικά θα έλεγα ότι στο Δημοτικό Σχολείο μας ενδιαφέρει πολύ να δημιουργούμε ένα διδακτικό περιβάλλον στο οποίο τα παιδιά αναζητούν τις αλήθειες του κόσμου τούτου, μαθαίνουν να σκέφτονται, να αφηγούνται τα ίδια. Θέλουμε, για παράδειγμα, να μάθουν για την καταστροφή της Σμύρνης μέσα από τις μαρτυρίες των ανθρώπων της εποχής εκείνης, μέσα από εικονιστικό υλικό και όχι μέσα από ένα κείμενο που θα τους λέει έτσι έγιναν τα πράγματα, γι' αυτούς τους λόγους, πάρ' το τώρα και μάθε το. Το δικό μας κείμενο είναι απλώς εισαγωγικό, σαν ένας καμβάς για να τοποθετηθούν οι ψηφίδες. Μόνο μέσα από αυτήν τη λογική μπορεί κανείς να καταλάβει και το «συνωστίζονται στο λιμάνι της Σμύρνης αναζητώντας τρόπο για να φύγουν για την Ελλάδα» ή το «απομακρύνουν τα ιταλικά στρατεύματα από τα ελληνοαλβανικά σύνορα».

Αυτό είναι που χαρακτηρίστηκε «στρογγυλοποίηση» της Ιστορίας;

Νομίζω αυτό. Η δική μας παρουσίαση των γεγονότων, η οποία απείχε βέβαια πολύ από την Ιστορία που έμαθαν οι προηγούμενες γενιές ή άκουσαν από τους γονείς τους. Καταλαβαίνω την ενόχληση. Και δεν διεκδικώ το αλάθητο. Να προσθέσω μόνο κάτι: ό,τι υπάρχει στη συλλογική μνήμη δεν σημαίνει ότι είναι και σωστό. Πολλοί μπερδεύουν τη συλλογική μνήμη με την Ιστορία.

Δηλαδή;

Μεγαλώσαμε με τις ιστορίες της ελληνικής Επανάστασης, όχι μόνον με το κρυφό σχολείο, αλλά και με τον Αθανάσιο Διάκο, το Ζάλογγο, το παιδομάζωμα κ.λπ. Πολλές από αυτές τις ιστορίες είναι στοιχειωμένες, θα έλεγα, στην ιστορική μνήμη των Ελλήνων, για λόγους που σχετίζονται με την πραγματικότητα του 19ου αιώνα, τους αλύτρωτους Έλληνες και τους στόχους για την εθνική ενοποίηση. Δεν σημαίνει όμως ότι είναι και αληθινές. Τι πρέπει να κάνει το σχολείο σήμερα; Να συνεχίζει να τις διδάσκει, γνωρίζοντας ότι δεν είναι ιστορικά αληθινές; Οφείλει βέβαια να είναι προσεκτικό σε ό,τι καλά κρατεί μέσα στη μνήμη και αυτό κάνει και το βιβλίο της ΣΤ' Δημοτικού. Κινείται με σύνεση στους τόπους της συλλογικής μνήμης.

Τι σκοπεύετε να κάνετε τώρα με το βιβλίο; Θα το δημοσιοποιήσετε, όπως έχετε ήδη δηλώσει;

Βεβαίως και θα το δημοσιοποιήσουμε και μελετάμε τον πιο πρόσφορο τρόπο. Θέλουμε να υπάρχει, να το συμβουλευόνται όσοι και όσες εκπαιδευτικοί επιθυμούν, να αντλούν από αυτό στοιχεία που χρειάζονται για το μάθημά τους.

Θέλουμε επίσης να έχουν πρόσβαση σε αυτό οι πολίτες, με την ελπίδα ότι θα το διαβάσουν και θα δουν πόσα πράγματα είναι διαφορετικά από ό,τι τα παρουσίαζαν οι «εθνοσωτήρες».